8 Mayıs 2017…

“Oku” diyen “kalem” diyen “yazın” diyen bir Kitab’ın çalışanlarından birisi olan Edip Yüksel’in 19.org sitesinde en son yayınladığı yazının tarihi. O tarihten bu yana sitesinde yazı göremedim. Oysa ki söz uçar yazı kalır. Sadece Edip Yüksel değil; Kuran okuduğunu bildiğim/zannettiğim pek çok kişi artık sadece “video” çekiyor. Size artık yazı yazmayan ve sadece sosyal medya aforizması patlatıp, video çeken canlı yayın yapan pek çok kişinin isim listesini buraya yazabilirim. Bu iş öyle hal aldı ki, kendisinin elçi/peygamber/özel seçilmiş kişi vb. olduğunu iddia eden zır deliler bile insanları kendilerine sadece sosyal medya üzerinden video çekerek çağırıyorlar.

Akademik bir tezi önce yazarsınız. Daha sonra bir heyet önünde tezinizi sunarsınız. Tıpkı bunun gibi video, arkasında yazılı bir metin varsa bir sunum olarak kabul edilebilir. Kişiyi o yazıyı okumaya çekmek, yazının daha hızlı bir şekilde anlaşılmasına yardımcı olmak amacıyle düşünülebilir. Okumak ayrı bir süreçtir, “izlemek” beynin başka bölgelerine değer; okumaktan elde edilen verim alınamaz. Kuran’ın “yazılı” olmasının sebebi o dönem video olmaması değildir.

Yazıya neden böyle bir giriş ile başladığımı açıklayacağım.

Bu yazıda Kuran’daki “salat” kavramını incelemeye devam ediyorum. Salat inceleme tablosunda içerisinde “slv” kökü geçen tüm ayetleri görebilirsiniz. Tablodaki tüm ayetleri ve ilişkili diğer tüm ayetleri inceleyip, yazıya dökerek büyük bir resim çıkarmak niyetim.

Bu yazının konusu 22:40’da geçen “salavat” sözcüğü. Arapça bilmediğimi fakat Arapça orijinal metni okumasını ve bazı kritik dilbilgisi kurallarını bildiğimi sıklıkla dile getiriyorum. Bazen Arapça bilmediğime seviniyorum çünkü “ümmi” bir gözle bakınca bazı durumları tespit etmek imkanı doğuyor. Çünkü dilbilgisi eksikliğimi fazla hissetmemek adına bağlama, mantık örgüsüne daha fazla yoğunlaşıyorum. Tıpkı görmeyen birisinin kulaklarının daha iyi işitmesine benzer durumları zaman zaman yaşıyorum. Örneğin, 22:40’da geçen “salevâtun” sözcüğü konusunda şuan için söz söylemeye dil bilgim açısından asla yetkin değilim. Bu yüzden 22:40 ayetini sonraya bırakmıştım. Fakat hiç hesapta yokken başka bir amaçla okuduğum sırada 22:40’ta geçen kelimeler; özellikle bir kelime çok dikkatimi çekti.

22:40 Onlar, sadece “Rabb’imiz Allah’tır.” dedikleri için haksız yere yurtlarından çıkarıldılar. Eğer Allah, insanların bazılarını bazılarıyla savmasaydı, içinde Allah’ın isminin çokça anıldığı (1) sevâmiu, (2) biyeûn, (3) selavat, (4)mescitler mutlaka yıkılırdı. Allah, kendisine yardım edene mutlaka yardım eder. Kuşkusuz Allah, Mutlak Güç Sahibi’dir, Mutlak Üstün Olan’dır.

Şimdi önce gelin numaralandırdığım ayetlere çeşitli çevirilerde ne anlam verilmiş bakalım:

	sevâmiu	biyeûn	selavat	mesâcidu
Ahmet Varol	Manastır	Kilise	Havra	Mescit
Diyanet İşleri	Manastır	Kilise	Havra	Mescit
Elmalılı	Manastır	Kilise	Havra	Mescit
Diyanet İşleri	Manastır	Kilise	Havra	Cami
Süleyman Ateş	Manastır	Kilise	Havra	Mescit
YusufAli (English)	Manastır	Kilise	Havra	Mescit
Süleymaniye Vakfı	Tapınak	Kilise	Havra	Mescit

Gördüğünüz gibi kelimelerin anlamları hakkında “ittifak” var. Hatta eski Anadolu Türkçesi’ne çevrilirken bile bu şekilde çevrilmiş:

22:40 anlar kim çıḳarnıldılar sarāylarından ḥaḳsuz illā eyittüklerinden ötürü “çalabumuz Tañrı’dur”. dahı eger degülmisse def’ eylemegi Tañrı’nuñ ādemİleri bir nicelerini bir nice-y-ile yıḳınıla-dı rāhibler yiri dahı naśrāniler kilisesi dahı cuḥūdlar kilisesi dahı mescidler kim anılur anuñ içinde Tañrı adı çoḳ. dahı bayıḳ arḳa vire Tañrı aña kim arḳa virür aña. bayıḳ Tañrı ḳavİdür beñdeşsüz. (Eski Anadolu Türkçesi)

Bir önceki yazımda Kuran’da namaz anlamı verilen “salat” için “salatgah, salat evi” gibi bir kullanımın olmadığından bahsetmiştim. Bu fonksiyon çevirilerde ve anlayışta tamamen “mescit” kavramına yüklenmiş. Kendimi bulgumu test etmek ve çürütmek için bu ayeti buldum. Fakat ilginç, SLV/salat ile ilgili olan “selavat” kelimesi orada “mescit” ile yan yana duruyor fakat “selavat” kavramına ittifakla “havra” denilmiş. Kuran’ı zamanında Anadolu Türkçesi’ne çevirenler gibi “bir bildikleri vardır” demedim ve bulduğum bu izi sürmeye devam ettim:

Kelimelerin orijinallerine baktım. Kilise olarak çevrilen kelimeyi başka ayetlerden hatırladım, emin olmak için kök araştırması yaptım:

15 (ب ي ع) Mealleriyle Birlikte Gör

Bakara / 254	بَيْعٌ	: bey'un	alışverişin	bargaining	İsim	
Bakara / 275	الْبَيْعُ	: l-bey'u	alışveriş de	the trade	İsim	
Bakara / 275	الْبَيْعَ	: l-bey'a	alış-verişi	[the] trade	İsim	
Bakara / 282	تَبَايَعْتُمْ	: tebâya'tum	alışveriş yaptığınız	you make commercial transaction	Fiil + Zamir	
Tevbe / 111	بِبَيْعِكُمُ	: bi-bey'ikumu	alışverişinizden	in your transaction	Harf-i Cer + İsim + Zamir	
Tevbe / 111	بَايَعْتُمْ	: bâya'tum	yaptığınız	you have contracted	Fiil + Zamir	
İbrahim / 31	بَيْعٌ	: bey'un	bir alışveriş	any trade	İsim	
Hac / 40	وَبِيَعٌ	: ve biye'un	ve kiliseler	and churches	Bağlaç + İsim	
Nûr / 37	بَيْعٌ	: bey'un	alışveriş	sale	İsim	
Fetih / 10	يُبَايِعُونَكَ	: yubâyi'ûneke	sana bi\at eden(ler)	pledge allegiance to you	Fiil + Zamir + Zamir	
Fetih / 10	يُبَايِعُونَ	: yubâyi'ûna	bi\at etmektedirler	they pledge allegiance	Fiil + Zamir	
Fetih / 18	يُبَايِعُونَكَ	: yubâyi'ûneke	sana bi\at ettikleri	they pledged allegiance to you	Fiil + Zamir + Zamir	
Mümtehine / 12	يُبَايِعْنَكَ	: yubâyi'neke	sana bi\at ederlerse	pledging to you	Fiil + Zamir + Zamir	
Mümtehine / 12	فَبَايِعْهُنَّ	: fe-bâyi'hunne	onlarla bi\atleş	then accept their pledge	Sonuç Edatı + Fiil + Zamir	
Cum'a / 9	الْبَيْعَ	: l-bey'*(a)*	alışverişi	the business	İsim	

Gördüğünüz gibi kelime 22:4o ayetinde durduk yere "kilise" olarak çevrilmiş. Belli ki bu çevirinin çok eski bir geçmişi var, yeni değil ve kuşaktan kuşağa öylece sürüp gitmiş. Kimse sorgulamamış.

Ancak her ne kadar Arapça bilgisi olarak yetersiz olsam da, Kuran çalışarak ve üzerine koyarak edindiğim bilgiler yol almamda bana çok yardımcı oldu.

Şimdi yazıma neden "Edip Yüksel artık yazmıyor" diyerek başladığıma geleyim. Aşağıdaki yazıda Arapça bilen iki insan, vakti zamanında (2013) konuyu aralarında tartışmışlar ve sonuçları bir yazı ile kalıcı hale getirmişler. Belki Edip Yüksel'in veya Mehmet Okyan'ın veya Cübbeli Ahmet'in (kim olduğu hiç fark etmez) benim istifademe sundukları 10'ar videoları var bu konuda ama nerede? Kim benden 50 saat video izleyip içerisinde ilgili bölümleri bulmamı

isteyebilir? Bakın, Edip harika bir şey yapmış ve aradan kaç yıl geçti ben yararlandım. Salat konusunu çalışan herkes de yararlanmaya devam edecek. Peki artık neden yazmıyorsunuz? Bu yazıyı okuyup da video çekme hastalığına tutulmuşları uyarmayanlar vebal altındadır.

Şimdi yazıyı size olduğu gibi aktarıyorum. Alıntı bitiminde bir kaç sözüm daha olacak…

---

https://19.org/tr/kilise-havralar/

MESAJ 2012:

22:40 Onlar ki yalnızca, “Rabbimiz ALLAH’tır“ dedikleri için haksız yere ülkelerinden çıkarıldılar. ALLAH halkın bir kısmını bir kısmına karşı savunmasaydı içlerinde ALLAH’ın isminin çokça anıldığı manastırlar, kiliseler, sinagoglar ve mescidler yıkılırdı. ALLAH kendisine yardım edenlere elbette yardım edecektir. ALLAH Kuvvetlidir, Güçlüdür.*

MESAJ 2013:

22:40 Onlar ki yalnızca, “Rabbimiz ALLAH’tır“ dedikleri için haksız yere ülkelerinden çıkarıldılar. ALLAH halkın bir kısmını bir kısmına karşı savunmasaydı manastırlar, kiliseler, sinagoglar ve içlerinde ALLAH’ın isminin çokça anıldığı mescidler yıkılırdı. ALLAH kendisine yardım edenlere elbette yardım edecektir. ALLAH Kuvvetlidir, Güçlüdür.*

MESAJ 2013 Alternatif:

22:40 Onlar ki yalnızca, “Rabbimiz ALLAH’tır“ dedikleri için haksız yere ülkelerinden çıkarıldılar. **ALLAH halkın bir kısmını bir kısmına karşı savunmasaydı silolar, alışveriş merkezleri, yardım kurumları, ve içlerindeALLAH’ın isminin çokça anıldığı mescidler yıkılırdı.** ALLAH kendisine yardım edenlere elbette yardım edecektir. ALLAH Kuvvetlidir, Güçlüdür.

SaWaMi’ = Silolar (GIDA/ÜRETİM/GÜVENLİK)

BiYA’ = Alışveriş merkezleri (ÜRÜN DAĞITIM)

SaLaWat = Yardım kurumları (SOSYAL YARDIM)

maSaCiD = Secde yerleri (RUHİ/FELSEFİ KURUMLAR)

Yukarıdaki ayetteki bu kelimelerin anlamını birkaç yıldır sorguluyorum ve 20:114 ayetine uyarak Rabbimden yardım gelinceye kadar bekliyordum. Nihayet az önce bu kelimeler üzerinde tekrar düşünmeye ve araştırmaya başladım. Beni şu ana kadar bu alternatif çeviri konusunda engelleyen SaWaMi’ kelimesinin silolar için kullanıldığını ve siloların miladdan yüzyıllar önce Yunanlılar tarafından kullanıldığını öğrenince bu konuda neredeyse tam bir kanaat hasıl oldu.

Hakkı Yılmaz’ı telefonla arayıp bu yeni anlayışı paylaştım. Heyecanlandı… Hemen bu kelimeleri araştıracağını söyledi ve üç gün sonra aşağıdaki gözlemlerini iletti:

HAKKI YILMAZ:

Edibciğim merhaba! Sana çok teşekkür ediyorum. 22/40’ta gaflet ve ihmal sonucu yaptığımız bir hatayı düzeltmemize vesile oldun. yaptığım tahlili ekte size de sunuyorum. Ben ana dosyama işledim. İnşallah yeni baskılar bu haliyle olacak. Başarılarının devamı dileklerimle… Hakkı

صوامعSAVAMİU

Ayette geçen “ صوامعsavamiu” kelimesi kılasik kabulle “manastırlar”, “ بيعbiyeu” kelimesi de “kiliseler” şeklinde tercüme edilmiştir. Sözcüklerin “lam-ı tarifsiz nekre olarak gelişi ve صلوات salavâtü sözcüğünün kılasik anlayışta İbraniceden arapçalaştırılmış olduğu kabul edilişi, bizi de herkes gibi gaflete düşürdü. Bu nedenle صوامع savâmiu, بيعbiyeu, ifadeleri üzerinde araştırma yapmamıştık.

Bu durum karşısında da Allah’ın, kilise ve havralara onay verdiği anlaşılmaktadır. Bu günkü ve Kur’an indiği dönemdeki havralar ve kiliselerin Allah ve Müminler tarafından tasvib edilecek bir yanı olmadığından bu durumu, ilk halleri, yani Musa’nın dönemindeki havralar; İsa’nın

dönemindeki kiliseler olarak zorlama bir anlam benimsemiştik.

Nevarki dostlarımızın uyarması nedeniyle yaptığımız araştırmalar sonucu söz konusu kelimeler ile ilgili bazı bulgular elde edip sözcüğün arapça olduğunu tespit edip ayetteki sözcüklerin de gerçek anlamlarına ulaştık.

“ صوامعSavâmiu” sözcüğünün kökü, “ صمعsamea”dır. Yani kök harfler “ صsad مmim ve عayn”dır. Bu sözcük, “küçük kulak”, “küçük topuk”, “keskin zeka” anlamlarındadır. Bu sözcüğün türevlerinden olan “ صماءsamâe” ve صومة savme’nin şu anlamları vardır:

Dikenli bitki (kediotu),

Bitkilerin filizi,

Olgunlaşmış, toplanmış, saklanmış bakla (baklagiller),

Ağacın en tepesindeki meyve, açılmamış tomurcuk, gonca (Ebu hanifeye göre),

Heybe (yolculukta, özellikle de hayvan üzerinde yapılan yolculukta içine öteberi konulan iki gözlü torba).

“ ص s م m ع a” kökünün türevlerinden olan ismi tafdili (أصمعesma’u” kalıbı) şöyle kullanılmaktadır:

الكعب لأصمعlEl ka’bül esma, Güzel düzgün topuk

النبت الأصمعlEl nebtül essma’, meyve veren, sökülmeyen bitki, meyvesi olgunlaşan, toplanıp saklanan bitki

الريش الأصمعlEr Riyşü esma’, yeni, güzel, açılmış uzunca yatak

القلب الأصمعlEl kalbül esama’, zeki, uynık kalp.

صومةSavma, hıristiyanların evi, rahiplerin fener kulesi.

صومة Birbirine yapışık olan her türlü bina.

İbn-i Ali, “Savamiu” papazların külahı” demiştir. (LİSAN, TAC ve MÜFREDAT ص s م m ع a mad)

Görülüor ki Araplar, bu sözcüğün türevlerini farklı şeylere ad yapmışlardır. Bu anlamların alakası; ana ekseni, “küçük bir şeyin büyük bir şeye yapışıklığı”dır. Başa kulak, kulağa küpe; binaya kule, baca; başa külah, şapka, ağaca tomurcuk, meyve, toprağa bitki; … gibi.

صوامعSavâmiu” sözcüğünü, صماءsamâe”nin, صومة savme’nin çoğulu olarak ele aldığımızda, sözcüğün nekreliğini de dikkate alarak sözcüğün anlamını “***filiz, tomurcuk, ağaçtaki meyve, toplanmış tahıl, bakliyat, kıraç arazide diken, yapılı bina ne varsa hepsi”*** diye ifade edebiliriz.

بيعBiyeu

Bu sözcük de kılasik anlayışta, “ بيعةbiyat” ın çoğulu olarak ele alınmış ve Hıristiyanların “kiliseler”i olarak kabul görmüştür. Hatta bazılarına göre de Yahudilerinin kiliseleridir. **(Tac ve Lisan)**

Haddizatında yine kadim lügatlarda “ بيعbiyeun” sözcüğünün tekili olan “ بيعةbiat” sözcüğünün “ هيئة البيعhey’tül bey’ı (alış- verişin şekli)” olduğu da yer alır. (Lisan ve TAC). Sözcüğün arapça kökenli olduğu kesin olduğuna göre “kilise” ile “alış- veriş” ifadesinin arasında bir alaka da bulunmamaktadır.

“ بيعBiyeu” sözcüğü, ezdattan (karşıt anlamın ikisini de ifade eden sözcüklerden) olan, “satın alma ve satma; alış-veriş” anlamındaki “ ع y ى b ب a”nın türevlerinden olup, halliyet (bir mekan içinde bulunan şeyi zikredip mekanını kastetme) mecazı mürseliyle ve sözcüğün nekreliğiyle “tüm alış veriş yerleri; çarşı-pazar” demektir.

صلواتSalavât

Kılasik kaynaklar ayetteki “Salavât” sözcünü Arapçadaki “salât” sözcüğünün çoğulu olan “salavât” olmayıp ibraniceden gelme “Saluta” sözcüğünden arapçalaşmış bir sözcük olduğunuı yazdılar. Birçok yerde açıkladığımız gibi “salavât”, “salât”ın çoğuludur. Burada da

Halliyet mecazi mürseliyle “tüm Salât; destek yerleri (iş; istihdam ve istihsal yerleri, eğitim öğretim kurumları ve güvenlik merkezleri) demektir.

Durum bu olunca bir de Rabbimizin Bakara/ 251’deki savaşın gerekçelerinde beyan buyurduğu “Eğer Allah’ın, insanların bir kısmını diğer bir kısmıyla savması olmasaydı, ***yeryüzü kesinlikle bozulur giderdi***. ” ifadesi dikkate alındığında ayetteki sözcüklerin gerçek arapça anlamlarının dikkate alınması gerektiği ortaya çıkmaktadır. Böylece Rabbimizin Bakara/251’deki “***yeryüzü kesinlikle bozulur giderdi”*** ifadesi Hacc/40 ta “ …. *Eğer Allah, bir kısım insanları diğer bir kısmı ile defedip önlemeseydi, mutlak sûrette, filiz, tomurcuk, ağaçtaki meyve, toplanmış tahıl, bakliyat, kıraç arazide diken, yapılı bina ne varsa hepsi, tüm alış-veriş yerleri; çarşı-pazar, tüm Salat; destek yerleri (iş; istihdam ve istihsal yerleri, eğitim öğretim kurumları ve güvenlik merkezleri) ve içlerinde Allah’ın ismi bol bol anılan mescitler yerle bir edilirdi.*” şekliyle bizzat Allah tarafından açıkça tefsir edilmiş bulunmaktadır.

Bu açıklamalardan sonra kesin olarak diye biliriz ki konumuz olan ayetteki “ يذكر فيها yüzkerü…. “cümlesi, sadece ayetteki “ مساجدMesacidü” sözcüğünün sıfatı olup “ فيهاfiha” zamiri de “ مساجدmesacid”e râci olup sıfat cümlenin anlamı “***içinde Allah’ın zikredildiği mescitler”*** şeklindedir. Açıkça birleri, mevcut kiliseleri, havraları ve manastırları meşrulaştırmak için epey vakit harcamış, zemin hazırlamış.

(alıntı sonu)

…”**“salavât”, “salât”ın çoğuludur. Burada da Halliyet mecazi mürseliyle…..”** gibi bir açıklama getirecek Arapça bilgim yok.

Ancak “SaLaWat = Yardım kurumları” anlamına geldiği (bu şekilde çevrileceği) konusuna henüz ikna olmuş değilim. Veya “maSaCiD = (RUHİ/FELSEFİ KURUMLAR)” karşılığına da tam emin değilim. Bu emin olma veya olmama halini Kuran çalışarak sağlıyorum. Bir yandan dil ile ilgili yeni şeyler öğreniyorum, bir yandan Kuranın verdiği bağlam/anlam/mantık bütünlüğü içerisinde az gören gözlerimin eksikliğini fazla işiten kulaklarımla kapatmaya çalışarak

ilerliyorum.

Ancak bu değerli yazı doğru yolda ilerlediğim konusunda bana bir kez daha özgüven aşıladı.